

Tiedejulkaisijoiden näkemyksiä julkaisujensa taloudesta ja tulevaisuudesta

Johanna Lilja ja Riitta Koikkalainen

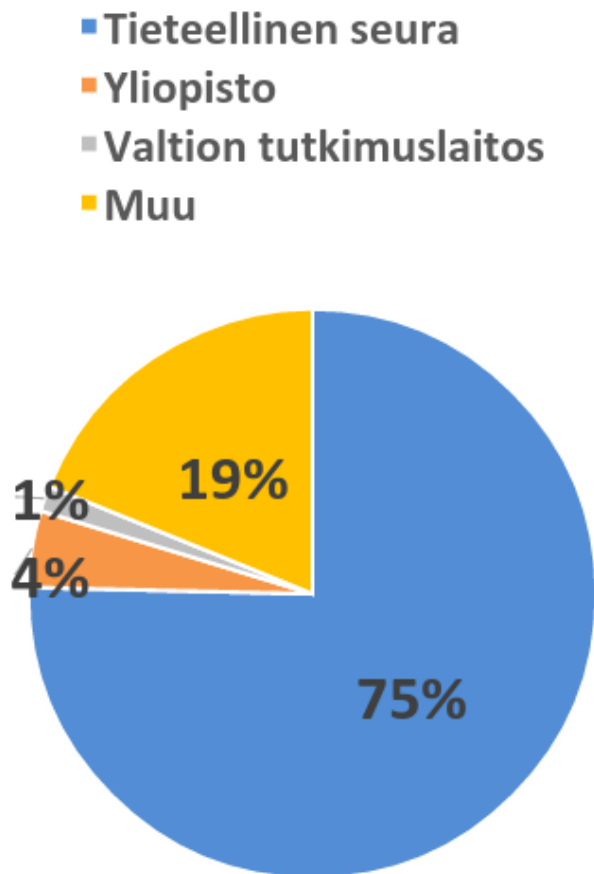
5.6.2015

Kyselyn tausta

- Kysely Suomen tiedekustantajien liiton jäsenille ja TSV:n julkaiseville jäsenseuroille syksyllä 2014 (n = 179)
- Työryhmä: Suomen tiedekustantajien liitto, TSV, JuFo, TENK, Tieteen kieli -projekti, okm, Kansalliskirjasto sekä Helsingin, Tampereen ja Jyväskylän yliopistokirjastot
- Tutkimuksellisia ja käytännön intressejä. Tarvittiin tietoa:
  - Julkaisijoiden näkemyksistä avoimeen saatavuuteen sekä avoimen julkaisutoiminnan esteistä ja mahdollisuuksista.
  - Julkaisijoiden vertaisarviointikäytännöistä ja muista keinoista tieteellisen laadun arvioimiseksi.
- Tavoitteena oli myös luoda kokonaiskuva julkaisijoiden näkemyksestä omasta taloudestaan ja tieteellisen julkaisutoiminnan tulevaisuudesta.

Kyselyyn vastasi 69 julkaisijaa (vastaus% 39)

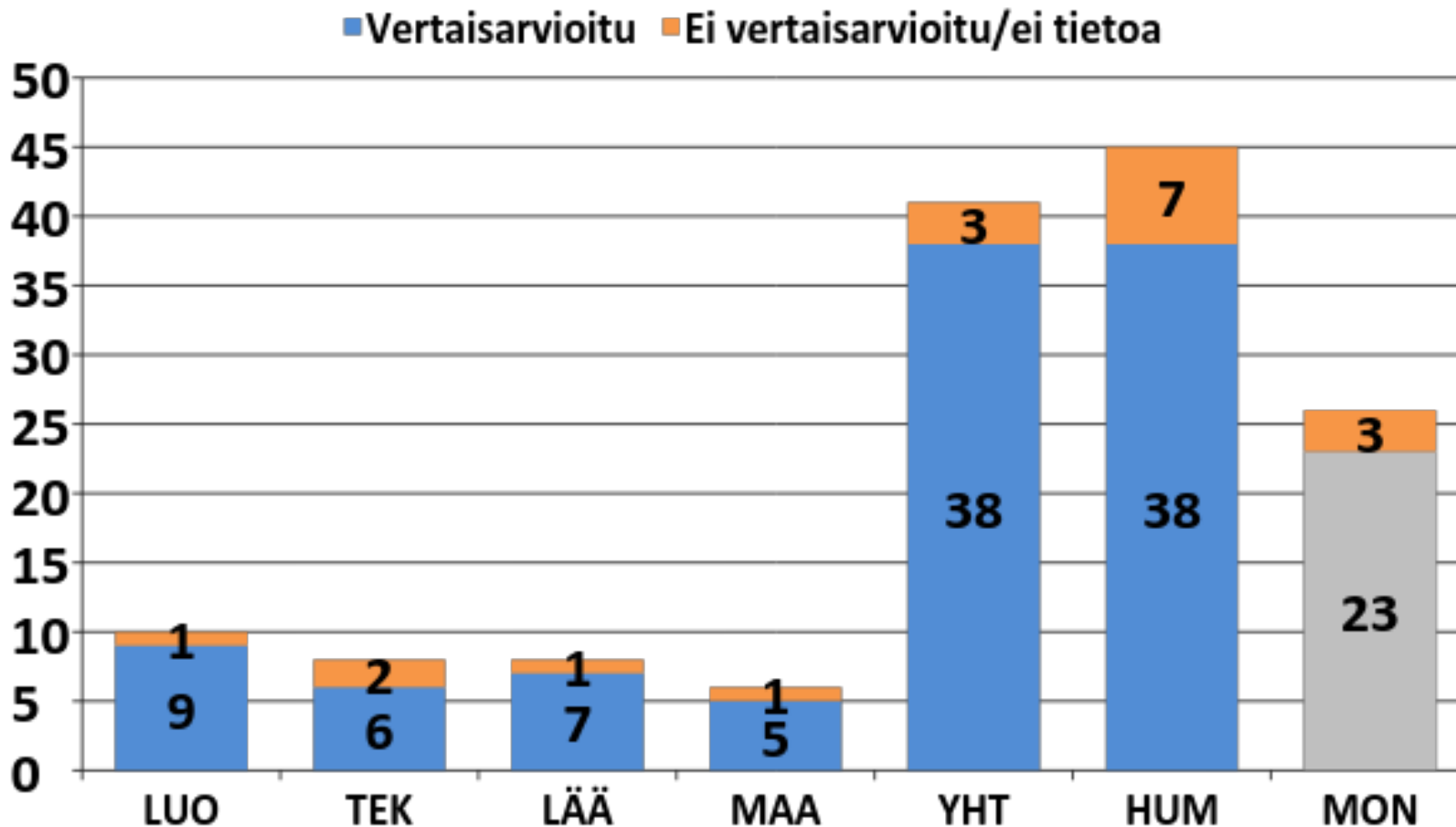

Muut:

	Kpl
• Tutkimuslaitos	2
• Suomalainen Tiedeakatemia	1
• Säätiö	2
• Järjestö	1
• Yhdistys	4
• Tieteellisen seuran ja valtion tutkimuslaitoksen yhteistyö	1
• Valtion virasto	1
• Tieteellisen seuran ja sivistysjärjestön yhteistyö	1

Ihmistieteiden osuus suurin

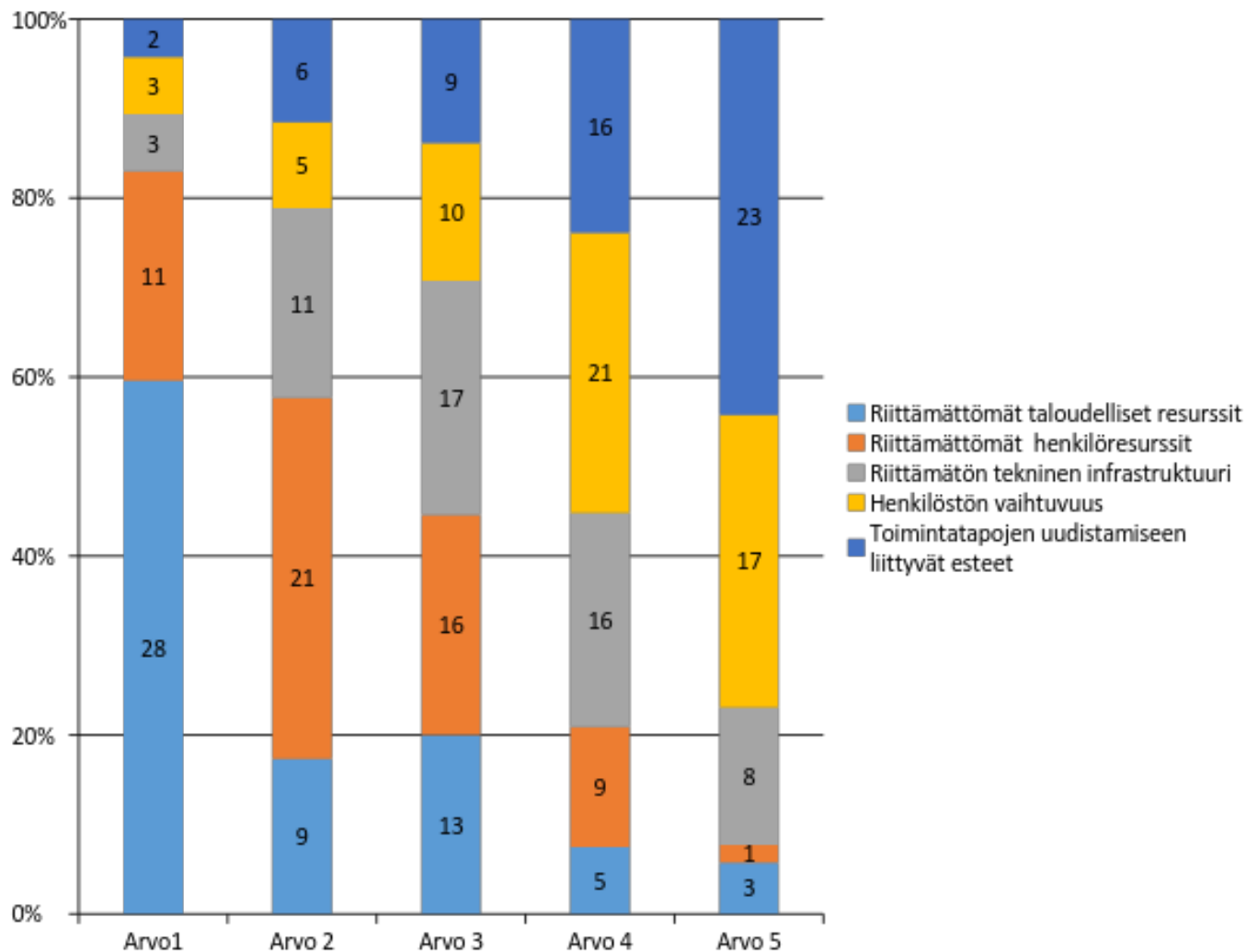

A4. JULKAISUN ALA

B1. KÄYTTÄÄKÖ JULKAISU VERTAISARVIOINTIA

Julkaisutoiminnan keskeiset ongelmat (Arvo 1= tärkein, Arvo 5 =vähiten tärkeä)

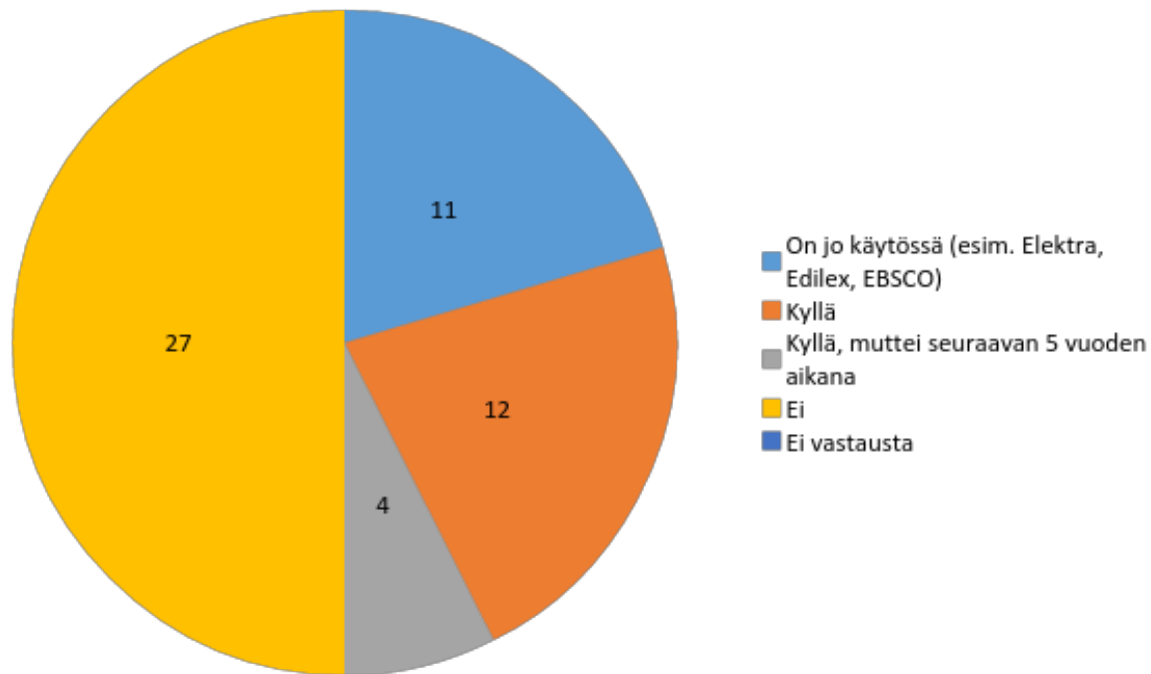

D1b. Onko muita seikkoja, jotka aiheuttavat tällä hetkellä ongelmia julkaisutoiminnassanne?

- Oman työn ohella toimiminen. Paljon tehdään vapaaehtoisena talkootyönä.
- Toimituksen ulkopuolisten henkilöiden vaikeudet pitää kiinni sovituista aikatauluista.
- Pitää saada elektronisia julkaisuja varten palvelin.
- ARTIVA-hankkeen hidas ja epäselvä eteneminen, verkkosivu-uudistuksen takkuaminen, epävarmuus OKM:n tulevista open access –linjauksista.
- TSV:n pohja (=OJS) osittain aika kankea ja ruma myös.
- Ip-tunnistusjärjestelmän puuttuminen. Kirjastot lopettivat tilauksen, kun ei ollut tarjota ip-pohjaista käyttöliittymää lehtemme.
- Siirtyminen yhä vahvemmin sähköiseen julkaisemiseen teettää tällä hetkellä noin kaksinkertaisen työn.
- Seura haluaisi aloittaa sähkökirjojen julkaisemisen, mutta TSV:llä ei ole tarjota siihen liittyvää neuvontaa ja apua. Myykö Tiedekirja sähkökirjoja?
- Lehtien toimittaminen ei meritoi akateemisesti.
- Sukupolvien näkemyserot.

E3. Harkitseeko julkaisunne siirtymistä tilaus- / lisenssipohjaiseen sähköiseen julkaisemiseen?

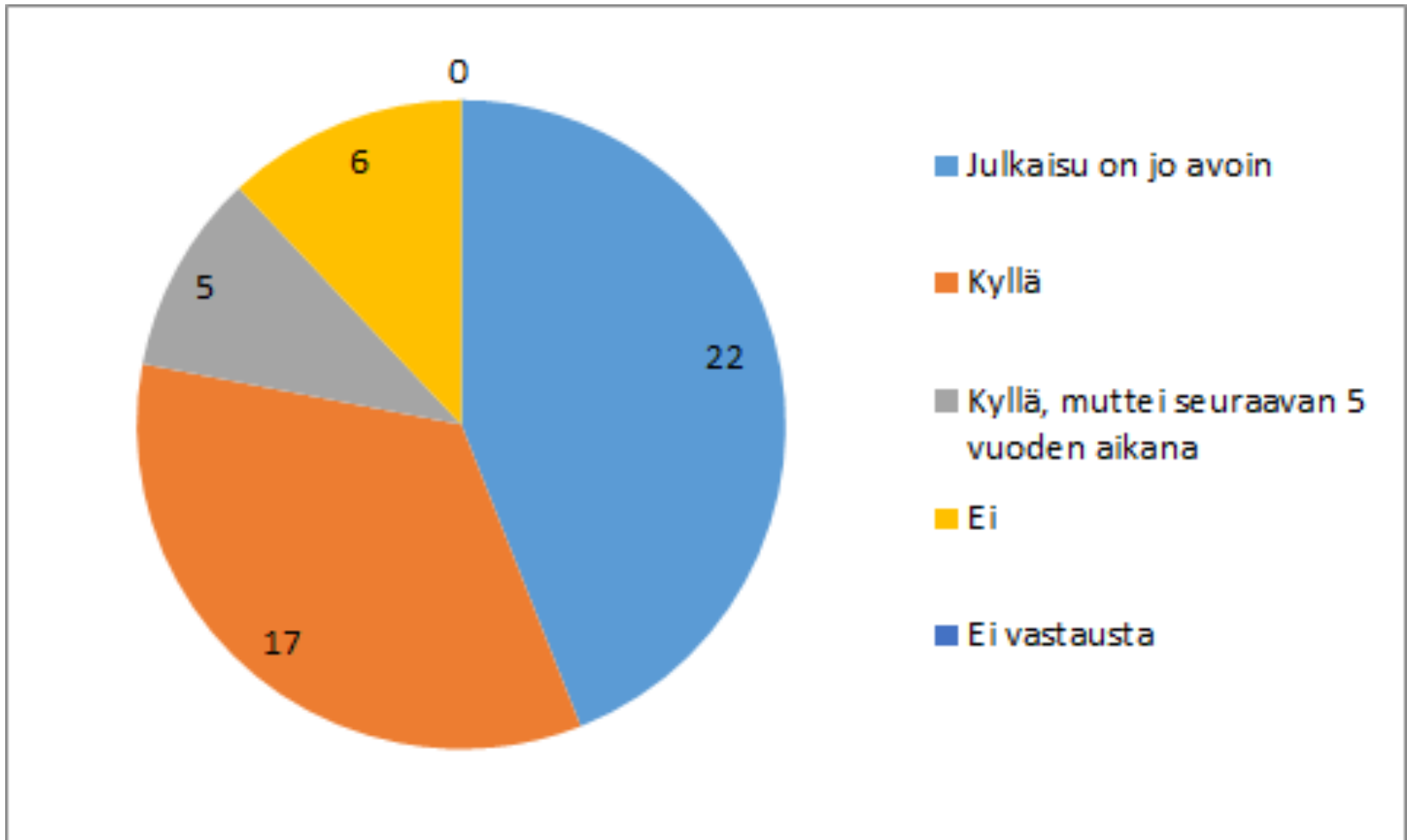
E4. Mitkä ovat mielestäsi pahimmat esteet tilaus- / lissenssipohjaiseen sähköiseen julkaisemiseen siirtymiselle?

- Haaste on siinä, että tavalliset kuluttajat eivät pääse Elektraan.
- Maksullisina julkaisut eivät tavoittaisi vähemmillä resursseilla toimivia yliopistotutkijoita esim. Afrikassa.
- Lehden näkyvyys ja saatavuus heikkenevät (paperijulkaisu pysyvämpi formaatti), paperijulkaisun yli 120-vuotinen perinne, lehdessä tieteellisen sisällön lisäksi ajankohtaisia uutisia ja keskustelua, mikä tekee lehdestä olennaisimman seuran jäsenyyteen ”houkuttelevan” edun.
- Pienkustantajan kannalta liian paljon välistävetäjiä.
- Lukijakunta tulisi todennäköisesti supistumaan; kaikki eivät halua luopua paperiversiosta.
- Maksavien tilaajien määrän vähyys.
- Yksi este on sopivan verkkoversio-myyntisysteemin puute.

E5. Harkitseeko julkaisunne siirtymistä avoimen saatavuuden (open access) -julkaisuun?

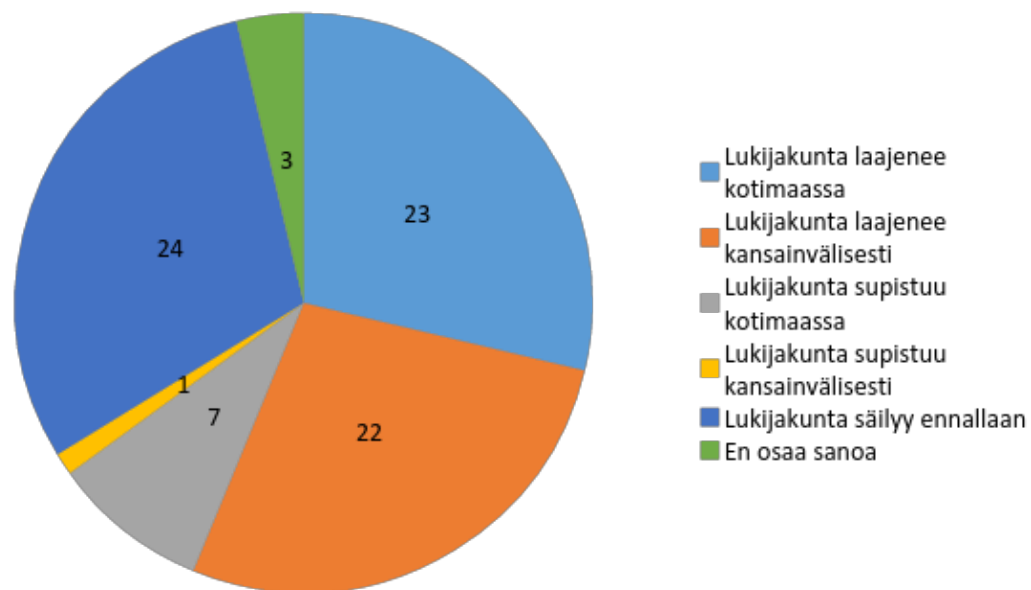

E6. Mitkä ovat mielestäsi pahimmat esteet open access – julkaisemiseen siirtymiselle?

- Talous ja ansaintalogiikka. Painetusta julkaisusta saatu tulo jää pois.
  - Tilaajamaksujen vähentyminen.
  - Jäsenmaksut vähenevät, jos merkittävä jäsenetu katoaa
  - Valtionavustusten tulevaisuus epäilyttää.
  - Kirjastojen ja OKM:n toivotaan lisäävän rooliaan rahanlähteinä.
  - Julkaisun kuluja ei voi enää minimoida, talkootyötä on jo nyt runsaasti.
  - Kopiosto kieltää artikkeleiden vapaan julkaisemisen.
- OA-vaatimus on osin ristiriidassa arvostus- ja palkitsemisjärjestelmien kanssa.
- Kirjoittajamaksut mahdollisia silloin, kun julkaisu rankataan niin korkealle, että kirjoittajat ovat valmiit kustantamaan artikkelinsa julkaisemisen siinä.
- Kuvien tekijänoikeudet (joillakin tieteenaloilla ylitsepääsemättömiä)
- Vaihtosuhteena tieteellisiä sarjoja, jotka OA-julkaisun yhteydessä loppuisivat.
- Pysyvän palvelinsoitteen (esim. Helda-tyyppisen) puuttuminen.
- Kuinka perustella maksuton verkkojulkaisu paperilehden tilaajille ja kirjoittajille?
- *Miksi ihmeessä kaiken tieteen pitäisi olla heti avoinna verkossa?*

E2. Miten arvelet lukijakunnan kehittyvän tulevaisuudessa?

F1. Mikä on näkemyksesi kotimaisen tiedekustantamisen nykytilasta, ja mitkä ovat tilanteeseen vaikuttavat tärkeimmät muutostekijät?

- Suomenkielinen kustantaminen on kuilun partaalla sekä kustantajiin että kirjoittajiin kohdistuvista paineista johtuen. Suomeksi julkaisemisesta ei ole yksilöille/laitoksille/yliopistoille hyötyä, ja kustantamista ei tueta riittävästi.
- Tiedekustantaminen kehittyy kansainvälisemmäksi. Tämän ei kuitenkaan pitäisi tarkoittaa sitä, etteikö kotimaisista lähtökohdista voitaisi tehdä kansainvälisesti kiinnostavia julkaisuja.
- Avoimuuden ja taloudellisen kantavuuden vaateita vaikea yhdistää. Kirjakustantajilla hieman eri ongelmat kuin aikakauskirjoilla.

F2. Miten tiedekustantamisen toimintaedellytykset voitaisiin turvata?

- Julkaisutukijärjestelmää kehittämällä.
- Palkitsemis-/meritoimisjärjestelmän muuttaminen - nostamalla tieteellinen toimitus- ja julkaisutyö sellaiseksi tieteelliseksi ansioksi, jolla on merkitystä.
- Tiedepoliittisissa linjauksissa kansainvälistä julkaisemista ei enää tulisi pitää kotimaista arvokkaampana.
- Yksiköiden budjetteihin korvamerkitty summa julkaisutoiminnan tukemiseen?
- Kirjoittajamaksuilla.
- Kirjoittajamaksut lisäävät eriarvoisuutta tutkijoiden välillä, sillä varsinkaan humanistisissa tieteissä ja apurahalla tehtävässä tutkimuksessa ei useinkaan ole taustatahoa, joka pystyisi ne maksamaan.
- Kotimaisten julkaisijoiden yhteistyötä lisäämällä voitaisiin saada kustannussäästöjä.
- Toimittajien palkka-asia on siis ratkaistava, ennen kuin voidaan vaatia vapaata julkaisua, joka ei tuo lehdelle tuloja.
- Tarvittaisiin taloudellisia resursseja, mutta myös laajaa keskustelua erityisesti suomenkielisen tiedekustantamisen ohittamattomasta merkityksestä.
- ***Tämän kun tietäisin.***

Johtopäätöksiä

- Vaikein ongelma on talous.
- Suurin osa julkaisijoista suhtautuu avoimeen julkaisemiseen periaatteessa myönteisesti, jos kysymys rahoituksesta ratkaistaan.
- Seuroilla avoimuuden ongelmana myös pelko jäsenten menettämisestä Mitä muuta jäsenille voisi tarjota kuin painetun lehden?
- Noin kolmannes haluaa kehittää sähköistä julkaisemista maksullisten / lisensoitujen järjestelmien pohjalta
- Kansainvälistymisen vaatimus koetaan tiukemmaksi kuin mitä se yliopiston rahoitusmallin perusteella on
- Kotimainen tiedejulkaiseminen voisi selkeämmin hahmottaa paikkansa ja merkityksensä ja markkinoida sitä kirjoittajille, ei joko- tai vaan sekä-että!